

Simon György
Dr. Tihánik Sándor

Varga Zoltánné

9. április 14.

Kad/13/4/1969.sz.

Dr. Szakács Ödön elvtársnak,
a Legfelsőbb Bíróság elnöke

Kapta még: Dr. Korom e.
Dr. Szénási e.
Benkei e.

B u d a p e s t

Dr. Tóth Lajos

Kedves Szakács Elvtárs!

Értesítelek, hogy Biszku elvtárs 1969. április 21-én /hétfőn/
délelőtt 10 órakor koordinációs értekezletet tart.

Napirend:

1./ Vámos József és társai háborus bűntette.

Előadó: Benkei András elvtárs.

2./ Vaszoosik Gusztáv és társai háborus bűntette.

Előadó: Benkei András elvtárs.

3./ Az egységes bűnügyi statisztika rendszerével kapcsolatos kérdések.

Előadó: Szénási Géza elvtárs.

Az anyagokat mellékelten megküldöm.

Melléklet 9 lap.

Elvtársi üdvözlettel

Nagy
/ dr. Nagy Zoltán /

Magyar Országos
Levéltár

95

Kad/13/2

BELÜGYMINISZTERIUM

Simon György

SZIGORUAN TITKOS!

3pl. al

1-2-343/69

Dr. Tündik Sándor

Varga Zoltánné

E L Ő T E R J E S Z T É S

a Koordinációs Bizottsághoz.

A Belügyminisztérium felderítést folytatott Vaszocsik Gusztáv háborus bűnügyében, melynek alapján megállapítható:

Vaszocsik Gusztáv a horthysta hadsereg 201. könnyű hadosztályának I/B. osztályán teljesített szolgálatot. 1943-ban szovjet hadműveleti területre vezényelték, ahol kezdetben tolmácsi, majd kihallgató tiszti teendőket látott el. Zászlóssá léptették elő.

Partizánvadászaton vett részt és tevékeny szerepet töltött be az elfogott partizánok és az önkényesen annak minősített személyek kivégzésében.

- 1./ A rendelkezésre álló adatok szerint: /Gecse Mátyás tanu vallomása/ Tubinkolvo községben Vaszocsik három munkaszolgálatost lőtt agyon, Koolmiban pedig 28 férfi és 16 nő kivégzésében vett részt.

Tanu más esetekben is látta, amikor kihallgatások után Vaszocsik személyeket lőtt agyon, hogy tábori csendőrökkel, közöttük Szántó Lajossal, Orosz Lajossal és K.Balogh Istvánnal együtt részt vett 4 szovjet falu lakossága elleni megtorló akcióban./Az akciót német katonai egységek irányították és az I/B. osztály közreműködésével hajtották végre./ A tanu három községben számtalan áldozatot és felgyújtott házakat látott, a negyedik községben Vaszocsikot az említett személyekkel az akció végrehajtása közben látta. Az akció során mintegy 100 főt - férfit, nőt, gyermeket - egy istállóba tereltek, melyet rájuk gyújtottak, s a menekülőket lelőtték.

A községek elleni akcióról közvetve mások is tettek vallomást. Orosz Lajos és Szántó Lajos katonatársaival együtt is kivégzett három, illetve öt személyt. Dr. Nemes Lajos ugyancsak állítja, hogy Vaszocsik részt vett két szovjet állampolgár agyonlövésében, máskor pedig utasította K.Balogh Istvánt kivégzések végrehajtására.

Az I/B. osztály volt vezetője vallotta, hogy többször adott utasítást Vaszocsiknak kivégzések foganatosítására.

Vaszocsik az osztály vezetőjétől azon elfogottak kivégzésére kapott utasítást, akiket kihallgattak. Feladata volt a kivégzések megszervezése és lebonyolítása. Ezek végrehajtásához a törzsnél szolgálatot teljesítő Czakó István és Orosz Lajos csendőröket, Szántó Lajos hon. törzs szolgálatvezetőt és K. Balogh István ht. őrmestert vette igénybe. A kivégzésekben csaknem minden alkalommal személyesen is résztvett, bár ez nem volt feladata.

- 2./ Az alakulat I/B. osztályának több volt beosztottjával szemben - 1948-ban - háborus bűncselekmény miatt büntető eljárás indult. A bíróság azonban csak az osztály volt vezetőjét, dr. Szenttamási Bélát mondta ki bűnösnek és 5 évi börtönre ítélte. Felelősségét 3 alkalommal történt, összesen 8 személy kivégzéséért állapították meg.

Ugyanezen kivégzések miatti felelősség alól Szántó Lajost, Orosz Lajost és K. Balogh Istvánt büntethetőséget kizáró ok miatt felmentették azzal, hogy a kivégzések végrehajtására kapott felsőbb parancsok törvényességét illetően tévedésben voltak.

Czakó Istvánt és a később meghalt Szekerák Jenőt pedig bizonyíték hiányában felmentették.

Vaszocsikra az 1948-as eljárás nem terjedt ki, mivel 1950-ig a Szovjetunióban volt hadifogoly. Ellene 1953-ban indult eljárás, de a bíróság a háborus bűncselekmény vádjá alól bizonyítékok hiányában felmentette. Az eljárásban ugyanis csak két olyan tanu szerepelt, akik közvetett módon szerzett ismereteik alapján tettek vallomást nevezett tevékenységéről.

- 3./ Vaszocsik felelősségének tisztázása érdekében a felderítést folytattuk. Ennek során szerzett anyagok az 1. pontban ismertetett tevékenységét bizonyítja: Szántó Lajos, Orosz Lajos, K. Balogh István, dr. Nemes Lajos, Gecse Mátyás, Egyed János és Péntek Viktor meghallgatottak vallomásai, valamint az I/B. osztály volt beosztottai ügyében folytatott Nb.V.4576/1948/8. sz. népbirósági eljárás anyaga.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján Vaszocsik Gusztáv /Óbecse, 1916. Poros Krisztina, nős, büntetlen előéletű, pártonkívüli, gázmester foglalkozásu/ székesfehérvári lakos a l a p o s a n g y a n u s i t h a t ó az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. /V.1./ ME. sz. rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. /II.5./ ME. sz. rendelet 11. §.5. pontjában meghatározott háborus büntett elkövetésével.

Mivel Vaszocsik Gusztáv bűncselekményére vonatkozóan az 1953. évi eljáráshoz viszonyítva újabb bizonyítékok merültek fel, ügyében

j a v a s o l o m :

- a./ a Be. 270.§./1/ bekezdés 5.pontja alapján perujtással, a büntető eljárás lefolytatását, előzetes letartóztatásba helyezése mellett.

b./ amennyiben a lefolytatandó nyomozás a korábbi eljáráshoz képest perujításra alkalmas adatokat, illetve a már elbíráltakhoz viszonyítva más újabb bűncselekményt tár fel, az eljárás kiterjesztését:

- C z a k ó István /Ungvár, 1914. Bajza Ilona, pártonkívüli, büntetlen előéletű, 1939-45 között csendőr őrmester volt/, valamint a büntet-
hetőséget kizáró ok miatt felmentett;
- S z á n t ó Lajos /Alsólendva, 1915. Süle Anna, MSZMP tag, büntetlen
előéletű, előadó foglalkozású/;
- O r o s z Lajos /Cserépfalu, 1912. Keméndi Zsuzsanna, pártonkívüli,
büntetlen előéletű, kubikus foglalkozású, 1939-45 között csendőr
őrmester volt/, és;
- K. B a l o g h István /Dévaványa, 1919. Gergely Rozália, pártonkívüli,
büntetlen előéletű, bádogos foglalkozású/ személyekre is javasolom.

Előreláthatóan az eljárás az említetteken kívül más személyt nem érint.

B u d a p e s t, 1969. március

/ Benkei András /
befügyminiszter

Magyar Országos
Levéltár

7/3

LEGFŐBB ÜGYÉSZ

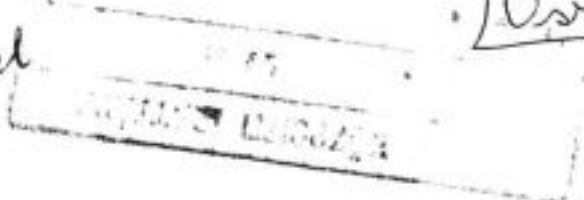
Dr. Tündik Sándor

Hand/13.
Simon György
1969. ápr. 3.

Ig.848/1969. Legf.Ü.sz.

2/12

Ország

Dr. Tündik Sándor
Simon György

VARGA PÉTER ELVTÁRSNAK,
az MSZMP KB Közigazgatási- és
Adminisztratív Osztály helyettes vezetője

Varga Zoltáné

B U D A P E S T

Tisztelt Varga Elvtárs !

A bűnügyi statisztikai tárgyú Koordinációs Bizottsági előterjesztésem 7 példányát mellékelten azzal küldöm meg, hogy azt a Bizottság legközelebbi ülésére kérem kitűzni.

Budapest, 1969. április hó 3.

Tisztelettel:

/ Dr. Szénási Géza /

Magyar Országos Levéltár

84

Kad/13.

LEGFŐBB ÜGYÉSZ
Ig. 845/1969.sz.

Dr. Tündik Sándor

E L Ő T E R J E S Z T É S

a Koordinációs Bizottsághoz

*Legfelsőbb
Bíróság*

A bűnözés elleni küzdelem - a jogpolitikai határozat szerint is - akkor eredményes, ha az, elsősorban a büntettek megelőzésére irányul. A megelőzés állami és társadalmi feladatainak helyes meghatározásához nélkülözhetetlen az olyan kriminálstatisztika, mely átfogja a felelősségre vonás módjától függetlenül a bűnözés statisztikailag mérhető legszélesebb körét. A bűnözés kérdésében egységes szemléletre van szükség a statisztikai rendszerek kialakításától kezdve a feldolgozáson át, a tájékoztatásig bezárólag.

A tudományos fejlődés eredményeként a magyar bűnügyi statisztika száz éves fennállása óta először, 1964. január 1-től jutott abba a helyzetbe, - az egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszer bevezetése következtében - hogy a bűnözést, mint társadalmi jelenséget a legátfogóbban mérheti fel. Az említett statisztikai rendszer valamennyi ismertté vált, a büntetőjogban meghatározott bűntettet /az ismeretlen tettes által elkövetettet is/ nyilvántartásba veszi, függetlenül attól, hogy nyomozás folyt-e, vagy a büntett csekély jelentősége miatt, nyomozás megtagadásra került sor. A bűnözés, mint társadalmi jelenség szempontjából ugyanis mindegy például az, hogy nyomozás megtagadás mellett került át a cselekmény elbírálásra a társadalmi bírósághoz, illetve a fegyelmi hatósághoz, vagy pedig a nyomozás befejezése után. Az egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztika a büntetteket úgy regisztrálja, hogy a bírósági felelősségre vonás indítványozása /vádemelés, bíróság elé állítás/ mellett az ügyészségi, rendőrségi figyelemztetéseket és kioktatásokat, s a társadalmi bíróságokhoz, fegyelmi hatóságokhoz történt áttételeket számolja, ilyen teljesskörűség az elkövetők oldalán nem biztosítható. Az is-

Magyar Országos
Levéltár

meretlen tettes statisztikailag nem számolható meg, a büntethetőséget kizáró és megszüntető ok miatt a tettes nem büntethető, noha a büntettet - például emberölés, betöréses lopás stb. - kétségek nélkül elkövette.

A bűnözés teljeskörű statisztikai felmérését a közel évszázados büntetőbírói statisztikai rendszer egyedül nem képes biztosítani, mert az csak a bíróság elé került ügyekből gyűjti a terheltekre vonatkozó ismérveket és az általuk elkövetett legjellemzőbb /s nem valamennyi / bűntetteket.

A bűnözés terjedelme tehát az egységes rendőrségi és ügyészségi statisztikai rendszer adataiból ismerhető meg legpontosabban.

A szocialista kriminálstatisztika sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem támogathat olyan nézeteket és módszereket, amelyek a bűnözésről torzított módon, vagy csökkentett terjedelemben adnak képet. Így foglalt állást az a miniszteri szintű kijelölés alapján létrehozott Tárcaközi Munkabizottság is, amely a mindhárom bűnüldöző szerv területét átfogó egységes kriminálstatisztikai rendszer kidolgozásával - a jelenlegi statisztikai rendszerek tudományos igényeknek is megfelelő, továbbfejlesztéseként - foglalkozik. /Tagjai: BM, Legf. Ú., IM, OKRI, Jogi Egyetem, KSH képviselői./ Megoldásra vár ugyanis mind büntetési, mind elkövetői vonalon az olyan egységes és következetes statisztikai számbavétel, mely egy adott időszak /év/ bűnözésének pontos felméréséhez az elkövetés időpontja alapján regisztrálja a bűnözést, függetlenül attól, hogy a büntettet, illetve elkövetőjét melyik szerv bírálja el.

E program ellenére már öt esztendő óta minden lehetőség meg van arra, hogy a bűnözésről lényegileg helyes és pontos képet adjunk az egységes rendőrségi, ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszer talaján kialakult statisztikai alapegységek /ismertté vált büntett, bünelkövető/ segítségével. Mégis előfordult, hogy a bűnözésről nem teljeskörű, vagy a bűnözés mérésére alkalmatlan adatokra /nyomozás elrendelés, bűnügy, büntetőeljárás, jogerősen elítélt/ támaszkodó nyilatkozatok, értékelések hangzottak el, mert a bűnözés megítélése során nem volt egységes a szemlélet valamennyi bűnüldöző szervnél.

A rendőrség, ügyészség tudomására jutott "ismertté vált büntett" - a 10.000 összlakosságra, vagy a 10.000 14 éven felüli, büntethető korban lévő lakosságra számított - gyakorlati mutatója nemzetközi összehasonlításra is alkalmas, mert többek között Ausztriában, a Német Demokra-

tikus Köztársaságban, Dániában, Lengyelországban, az Egyesült Királyságban, a Német Szövetségi Köztársaságban, Japánban és az Amerikai Egyesült Államokban is ezt a statisztikai mérőszámot használják - az országok büntető jogrendszereiben fellelhető kisebb formai eltérésekkel - a bűnözés nagyságának megállapítására. /Ezek azt mutatják, hogy Magyarország nincs hátrányos helyzetben, mert az Egyesült Királyságban 485,2; Ausztriában 347,1; a Német Szövetségi Köztársaságban 321,5; az Amerikai Egyesült Államokban 165,5; Japánban 163,1; Lengyelországban 142,2; Magyarországon 119,1; a Német Demokratikus Köztársaságban 72,9 büntett /büntetendő jogsértés/ jutott a rendőrség, illetve rendőrség és ügyészség tudomására.

A nemzetközi összehasonlításra használatos "jogerős elítéltek" száma a bűnözésnek csak egy részét reprezentálja, ezért külföldön nem is azonosítják a bűnözéssel.

Az eddigi gyakorlathoz képest jobban érvényesülhet az állami, gazdasági, társadalmi szervek önálló kezdeményezése és a tervszerű felelősségteljes tevékenység a bűnözés megelőzéséért, ha a bűnözés helyzetéről és okairól a jelenleginél szélesebbkörű tájékoztatási rendszer honosodna meg.

Mindezekre figyelemmel a következő

j a v a s l a t o k a t

terjesztem elő:

- 1./ A bűnözés megítélésében és a tájékoztatás során valamennyi bűnüldöző szervnek egységes alapelvek szerint kell eljárni. Bűnözés alatt mindig a legszélesebb terjedelemben átfogott társadalmi jelenséget kell érteni, s terjedelmét, dinamikáját és összetételét statisztikailag az "ismertté vált büntettek"-kel kell számítani. A bűnözés megelőzésének szervezéséhez, a bűnüldözés irányításához és a feladatok helyes meghatározásához, s a nemzetközi összehasonlításhoz elsősorban ugyancsak e mutatószámból kell kiindulni.
- 2./ A bűnözés kérdéseiben a tájékoztatás elsődlegesen a legfőbb ügyész feladata. E mellett a különböző bűnüldöző szervek is adhatnak tájékoztatást a bűnözés kérdéseiről az 1./ pontban

meghatározott elvek alapján. /Ez a rendszer több szocialista országban is./

A legfőbb ügyészi tájékoztatás fő formái lehetnek:

a./ A legfőbb ügyész minden év elején - amint a bűnözésre vonatkozó statisztikai adatok rendelkezésre állnak - tartson tájékoztatást a bűnözés helyzetéről és alakulásáról az állami, gazdasági, társadalmi és sajtószervek meghívott vezetői számára.

*Ag. C. ...
T. ...*

A szervezés az MSZMP KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztályának hatáskörébe tartozék.

b./ A bűnözés helyzetéről és alakulásáról 5 évenként a Legfőbb Ügyészség részletes statisztikai tájékoztatót adjon ki a bűnüldöző szervek, valamint az állami szervek, tudományos intézetek, sajtószervek és társadalmi szervek részére. A tudományos feldolgozás mellett e tájékoztató adatai a bűnözés megelőzése érdekében kifejtett tervszerű és állandó jellegű feladatok meghatározásánál is alapul szolgálnak.

c./ A Legfőbb Ügyészség és a Belügyminisztérium továbbra is adja ki a bűnözés és a bűnüldözés helyzetéről és alakulásáról eddig is készített éves tájékoztatókat, és azokat a szokásos körön kívül a bíróságok rendelkezésére is kell bocsátani.

3./ A Tárcaközi Munkabizottság folytassa tovább a kezdeményező legfőbb ügyész irányításával az egységes kriminálstatisztikai rendszer kidolgozását, hogy az a Btk. és Be. módosításával egyidőben hatályba léphessen. A feltételekről és a bűnözési statisztika szervezéséről és irányításáról a belügyminiszter és igazságügyminiszter támogatásával a legfőbb ügyész gondoskodik. Ennek érdekében a bűnözési statisztika /kriminálstatisztika/ kérdéseiben a legfőbb

ügyész, a belügyminiszterrel és az igazságügy-
miniszterrel egyetértésben utasítást adhat ki.

A fenti javaslatok nem érintik az egyes bűnüldöző szervek
operatív működésével kapcsolatos statisztikai rendszereket,
az e körben végzett adatgyűjtést, feldolgozást, tájékozta-
tást, illetve ezek szabályozásának jelenlegi módját.

Budapest, 1969. április 3.

Dr. Szénási Géza sk.

A kiadmány hitelül:

Gimnapaly
Előadó

Magyar Országos
Levélár